

בעליל שי זילברמן

שי זילברמן מבכר ניסוח של שאלות על פני טקסט פרשני. בין שמדובר בנחרצות עקרונית המבקשת לפשוט מעל עבודתו כסות תיאורטית וקיבעון בסד של משמעויות, ובין שברצונו לאחוז ברוחו החמקמקה של הבלתי מתיישב, מהותו של קולאז' כתצורה פתוחה ודינמית, כזו ששוללת הן תחביר צורני מובנה והן צופה מלכתחילה, מזדקקת.

בעליל

כיצד מתיישב הפער שבין נחרצותו של הביטוי "בעליל" כגילום של הנהיר והמפורש בהוראתו המילולית לבין "גמגמו" של המבע הקולאז'י המבקש לנער מעליו כל ניסיון למשמוע ולמראית עין אורגנית מפויסת. את הרמז לנוכחות הספק ובה בעת ליישובו ייתכן שנמצא בגמרא, הגורסת "בין שנראה בעליל, בין שלא נראה בעליל — מחללין עליו את השבת" (תלמוד, מסכת ראש השנה, כא ב) בבואה לדון בסוגיית מולד הירח. נוסח זה של "בין לבין" פורש טווח רחב הן של מרחב פיזי והן של משך, לא כל שכן של ריבוי מופעים בני השוואה. שאלת העין האנושית הנדרשת לענייננו כאמצעי פוסק מעניינת לא פחות. המבט הסובייקטיבי, הגם שהוא ניזון תדיר מעולם ידע מובנה ומורש, עדיין טמונה בו היכולת האינהרנטית לחמוק, לפרוע ולהציע פרשנות משלו בכל פעם מחדש.

עין ויד

אל פסקנותה של עין הבשר או שמא של עין הרוח, מצרף זילברמן את הכרעתה של מחוות היד. אלא שפעולות האל-חזור המאפיינות את מלאכת הקולאז' בחיתוך, גזירה והדבקה, כמוהן כפעולת המבט, הן נושאות מהות דיאלקטית המחלצת מתוך השלם/המוגמר/המובנה דווקא את מה שנגרע ממנו; הקרע, הטלאי, השבר והשארת הופכים לפיכך ליסוד מהפך, המנכיח את החבוי שאלמלא הושמט והוסתר אפשר שכלל לא היינו נדרשים אליו, והוא מבקש לכונן מבנה יחסים חדש שימיר קונבנציות הגמוניות בשטחי הפקר, בשוליים.

ספר

זילברמן מספר שהוא "... מעדיף לא לייצר דימויים חדשים, אלא להכניס לתוך עולמותיו את מה שכבר נוצר וקיים. להפגיש שני זרים אקראיים וליצור מהם דימוי שלישי שפתוח לפרשנות". ניזון מדימויים שהוא מלקט בשיטותיו בספרי האמנות, האתנוגרפיה, האדריכלות ועוד רבים אחרים שבספרייתו הפרטית, הוא לא רק כופה עצמו על הנרטיב הקאנוני, אלא גם הופך שותף לפוטנציאל המתעורר לחיים בכל ניסיון לניסוחם מחדש. האם בחירתו של זילברמן דווקא בספר כמאגר הכמעט בלעדי עבורו לחילוצם של ציטוטים לעבודותיו נובעת ממהותו הבסיסית של זה כרצף משחקי של סימנים ודימויים — כקולאז'? האם מפתח מרומז לכך טמון בעבודה היחידה בתערוכה, Ark, הדפס של תיבה בפרישה איזומטרית, שהוא מעניק לה כותרת, ויש שהיא מהדהדת לספר שמבנהו כשל תיבה — פאון תלת ממדי בן שש פאות — וזילברמן בתורו מופקד כשוער על הבריח. אך לא רק, את הדפדוף הלינארי, האופקי-קלאסי, מתחילת הספר לסופו, הוא בולם ומציע תחתיו אפשרות למקצב ולמרחב שיימתח כניצב בין הקטבים; עלי הספר נערמים מעתה לגובה והפראזות מתכנסות זו על זו בתנועה של התקרבות לכיוון העין לזימונו של עלעול אנכי בעומק הרבדים.

מרחב

"הייתי רוצה שיהיו מקומות יציבים, נייחים, לא מוחשיים, שלא נגעו בהם ושכמעט אי אפשר לגעת בהם ... לכתוב — לנסות לשמר בקפדנות משהו, לעשות שישרוד משהו: לקרוע כמה פתותים מדויקים מן הריק שמתרוקן, להותיר אי-שם, איזשהו תלם, איזשהו עקב, איזשהו אות או כמה סימנים."²

שלומית ברזיר

1. על העיקרון של הבלתי מתיישב ראו: האל פוסטר, ומה אחרי פארסה, בחרה, תרגמה מאנגלית, העירה והוסיפה אחרית דבר אסתר דותן, הוצאת פיתום, תל אביב, 2022, עמ' 19.

2. ז'ורז' פרק, חלל וכו': מבחר מרחבים, הוצאת בבל, תל אביב, 2014, ע"מ 124-125.

תודה על נדיבות הלב וצלילות הידע לנריה שפירא, לעפרה ערף, חגי עוז וצוות מרכז גוטסמן לתחריט, קיבוץ כברי